

*Latvijas valsts simtgadei veltītā pasākumu cikla
“Pilsoniskās līdzdalības un labo darbu maratons”
pirmā gada veikums*

Šī gada pavasarī savu ceļu uzsāka Latvijas valsts simtgadei veltītā pasākumu cikla izglītības iestādēs “Pilsoniskās līdzdalības un labo darbu maratons” **pirmais posms** ar pedagogu – tālākizglītotāju sagatavošanas kursu programmu “Skolēnu pilsoniskās līdzdalības sekmēšana audzināšanas procesā”, kuru Valsts izglītības satura centrs (VIC) īsteno sadarbībā ar biedrību “Mūžizglītības un kultūras institūts “Vītae””. Martā un aprīlī divās kursu nodarbībās 12 grupās strādāja 370 pedagogi no visiem Latvijas reģioniem un Rīgas. Atsevišķas kursu grupas tika organizētas profesionālās izglītības iestāžu un pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogiem.

Pirmās divās nodarbībās tika apgūtas zināšanas un prasmes, lai vēlreiz un vēlreiz skolās aktualizētu un iedzīvinātu skolēnu pilsoniskās līdzdalības aspektus, lai šie jautājumi kļūtu par izglītības procesa un skolas vides ikdienu un jaunā paaudze ne tikai sekotu savu skolotāju idejām, bet radītu un īstenotu idejas un iniciatīvas paši. 100 pedagogi saņēma apliecinājumu par apgūtajām kompetencēm 16 vai 24 stundu programmā.

Kursu trešā nodarbība sešām apvienotajām grupām notika jūnijā, un tās laikā tika apgūti kursu vadīšanas metodikas pamati, notika kursu dalībnieku pieredzes apkopošana un gatavošanās pedagoga tālākizglītotāja darbam. 270 pedagogi izteikuši vēlmi turpināt darboties tālāk - 72 stundu programmā.

2017.gada rudenī valsts svētku noskaņās tika organizētas radošās darbnīcas pedagogiem, skolēniem un sabiedrības pārstāvjiem Latvijas reģionos un Rīgā.

Radošās darbnīcas notika 10 norises vietās: Priekuļu vidusskolā, Saldus bērnu un jaunatnes centrā, Talsu Bērnu un jauniešu centrā, Zemgales reģiona Kompetenču attīstības centrā, Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikumā, Ludzas Tautas namā,

viesnīcā “Latgola”, Daugavpilī, Madonas pilsētas kultūras namā, Rīgas 94.vidusskolā, Rīgas Juglas vidusskolā.

Pedagogi aktrises un drāmas terapeites Annas Šteinas vadībā pilnveidoja savas prasmes kursu vadītāja tēla veidošanā, skolēni radošās un kritiskās domāšanas trenera Rolanda Ozola vadītajā darbnīcā attīstīja argumentācijas, aktīvas klausīšanās, sadarbības un līdzdalības prasmes, bet kopā visi satikās diskusijā par tematu “Kāpēc ir vērts būt un dzīvot Latvijā?”, uz kuru diskutēt ar jauniešiem bija aicināti pašvaldību pārstāvji, uzņēmēji, politiķi, sabiedrībā pazīstami cilvēki un dažādu profesionālo jomu pārstāvji.

Papildu tam vairākās darbnīcu norises vietās tika īstenotas arī citas aktivitātes par pilsoniskās līdzdalības tēmu – priekšnesumi (piem., Priekuļu vidusskolas skolēnu sniegtā veltījums Latvijai izskanēja emocionālā dzejas un dziesmu kompozīcijā), nelieli koncertuzvedumi (piem., Madonā iztēlei un noskaņai – komponista Jāņa Lūsēna un aktiera Mārtiņa Vilsona veidots uzvedums, kurā līdzās mūzikai skanēja dzejnieka Kārļa Skalbes literārās pasakas), jauniešu iniciatīvu projektu prezentācijas (piem., Talsos Virbu pagasta jaunieši stāstīja savu labo darbu pieredzes stāstus, tostarp ar projektu «Esi drošs, košs un draudzīgs» iepazīstināja Virbu pamatskolas skolniece Marta Prūse, norādot, ka tā mērķis bija sekmēt skolēnu zināšanas par ceļu satiksmes noteikumiem un veicināt atbildīgu rīcību par savu un citu cilvēku dzīvību un veselību un rezultātā tika izveidots riteņbraukšanas laukums ar ceļazīmēm un šķēršļiem, kur praktiski apgūt ceļu satiksmes noteikumus un drošu braukšanu, kā arī labiekārtota Virbu pamatskolas teritorija) un izstādes (piem., Latvijas dzimšanas dienai veltīta tematiska zīmējumu un fotoizstāde Ludzas Bērnu un jauniešu centrā).

Anna Šteina savā nodarbībā uzsvaru lika uz pedagogu prasmēm pielietot katra balsi, runu un ķermeni, kad jārunā auditorijas priekšā un kā par savu sacīto pārliecināt citus. Tika izmantoti skatuves runas uzdevumi, aktiermeistarības instrumenti, kā arī drāmas terapijas tehnika. Viņa bija patīkami pārsteigta par skolotāju aktivitāti un vēlmi izmēģināt apgūtās prasmes praktiski.

Rolands Ozols stāsta par savu pieredzi nodarbībās ar jauniešiem: “Jauniešiem mācīju prasmes, kas saistītas ar diskutēšanu, debatēšanu un argumentāciju. Mācēt pamatot savu viedokli un iesaistīties diskusijās ir vienas no pilsoniskajām pamatprasmēm, bez kurām dzīvot grūti. Ir būtiski sadzirdēt, ko saka citi, lai varētu uzdot precīzus jautājumus un iesaistīties diskusijās. Jauniešu aktivitāte veicamajos uzdevumos bija ļoti liela, man prieks, ka viņus tas interesē.” Arī paši jaunieši atzinīgi novērtēja iespēju ar profesionāla mentora palīdzību apgūt jaunas iemaņas.

Liekas, ka diskusijas daļa raisīja vislielāko interese, jo tās sākumā uzaicinātie viesi pauda savu viedokli, kāpēc ir vērts būt un dzīvot Latvijā, tad jaunieši uzdeva jautājumus, bet noslēgumā viņi argumentēja savu viedokli par viesu izteiktajiem apgalvojumiem. Nenosaucot visus diskusiju viesus vārdā, varam apgalvot, ka katram bija savs pieredzē un emocijās balstīts stāsts par Latviju kā daudzpusīgu iespēju zemi ar skaistu dabu, bagātu kultūru un tradīcijām, stipriem un mērķtiecīgiem cilvēkiem, kuri veido mūsu valsti, un ka tieši jaunās paaudzes rokās ir Latvijas nākotne. Gan jauniešiem, gan viesiem bija svarīga ģimene, latviskums, valoda, kultūra, tīra vide, daba, darba un karjeras iespējas.

Daži jauniešu uzdotie jautājumi: kādas īpašības latvieti atšķir no cittautieša, kādēļ Latvijā daudziem dzīvot ir grūti, kādēļ daudzi izvēlas doties no Latvijas prom, kādas ir iespējas jauniešiem "izsisties" Latvijā, kādas ir Latvijas izglītības sistēmas stiprās un vājās puses, kāpēc atgriezties Latvijā, ja esi ārzemēs ieguvis labu izglītību un uzsācis karjeru, kuras ir tās vērtības, kuras liek palikt savā dzimtajā vietā un valstī u.c.

Diskusijās uzaicināto viesu vidū bija gan Saeimas deputāts Juris Viļums, gan kultūras ministre Dace Melbārde, gan pašvaldību vadītāji un deputāti, piemēram, Cēsu novada domes priekšsēdētājs Jānis Rozenbergs, Madonas novada pašvaldības vadītājs Agris Lungevičs, Saldus novada domes priekšsēdētājs Reinis Doniņš, Daugavpils pilsētas domes deputāts Jānis Dukšinskis, Talsu novada domes priekšsēdētāja pirmais vietnieks Dainis Karols.

Tikties ar jauniešiem atsaucās gan uzņēmēji, piemēram, SIA "Wolf System" valdes priekšsēdētājs Juris Kozlovskis, uzņēmēja un neformālās izglītības trenere Aija Vanaga; gan dažādu iestāžu vadītāji, piemēram, VISC vadītājs Guntars Catlaks, Zinātkāres centra "ZINOO" vadītājs Pauls Irbins, Lubāna mitrāja informācijas centra vadītāja Līga Jātniece, O.Kalpaka muzeja un piemiņas vietas "Airītes" vadītājs Roberts Sipiņš, Ludzas novada Tūrisma un informācijas centra vadītāja Līga Kondrāte; gan pārstāvji no dažādām organizācijām, piemēram, Latgales Saeimas priekšsēdētājs Guntis Rasims, "Go Beyond" valdes priekšsēdētājs Eduards Krūmiņš, Latvijas Mazpulku organizācijas padomes priekšsēdētāja Randa Ķeņģe.

Jauniešiem bija iespēja diskutēt arī ar radošām personībām, piemēram, raidījuma "Cytaidi latviskais" vadītāju Valentīnu Lukaševiču, fotogrāfu Aināru Mazjāni, vēsturnieku un arheologu Andri Tomašūnu, komponistu Jāni Lūsēnu. J.Lūsēna teiktais: "Padomā, kāds ir tavš pienesums Latvijai, kādā veidā tu pats vari veidot vidi, kurā esam. Šobrīd daudzas vērtības ir sašķobījušās, iestājies apjukums. Man laimējies, ka ar saviem lielas formas darbiem un darbošanos mūzikas laukā esmu kļuvis par mūsu

tautas kultūrvēstures daļu. Esmu sajutis, ka ir vērts, ka esmu vajadzīgs. Tāpēc arī jauniešiem pats svarīgākais būtu sadzirdēt to iekšējo balsi, kas liek saprast, kas vēlies būt tu pats, un ar to būt vajadzīgs Latvijai “.

Nepieciešamību pēc garīguma un vērtībizpratnes uzsvēra Nacionālo bruņoto spēku virskapelāns Elmārs Pļaviņš un mācītājs Mārtiņš Burkis-Burkevics, kuri akcentēja vispārcilvēcisko vērtību nozīmi un lomu, meklējot iespējas un izdarot izvēles savā dzīves ceļā.

Īpaši lielu iespaidu uz auditoriju atstāja pārstāvji no pašu jauniešu vidus, piemēram, pasaules apceļotājs un stāstu sērijas “100 latviešu stāsti” autors Ģirts Smelters, Liezēres pagasta jaunatnes lietu speciāliste Laura Smudze, Latvijas apceļotāji, “Movement Spontaneous” dalībnieki Matijs Babris un Edgars Faščenko, *Kebabu* saimnieks Valters Murāns un deju speciāliste Liāna Merņaka no Rēzeknes.

Vairākās diskusijās piedalīties bija aicināti nesenie skolu absolventi, kas, atgriezušies no studijām ārzemēs, atraduši savu vietu dzimtajā pusē vai pilsētā. Piemēram, Ļubļinas Katoļu universitātes absolvente Ivonna Orlova šobrīd strādā Daugavpilī, Marka Rotko mākslas centrā, pārvalda vairākas valodas un jūtas noderīga savai pilsētai. Īpaši spilgta diskusija sadarbībā ar skolas absolventiem izveidojās profesionālās izglītības iestādēm, kurā piedalījās Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikuma projektu asistents, tūrisma pasniedzējs Artūrs Hofmanis, restorāna “Rocketbean” šefpavārs Artūrs Taškāns, restorāna “Ozo” ģenerālmenedžeris Gundars Lasmanis, restorāna “Trīs” šefpavārs Juris Dukaļskis un uzņēmuma “Captomatic” vadītājs Alekss Geske, daloties savā pieredzē par strādāšanu un dzīvošanu ārpus Latvijas un viņu personīgajiem iemesliem atgriezties mājās. Jaunieši, kuri piedalījās pasākumā, labprāt diskutēja par dažādiem jautājumiem saistībā ar karjeras izaugsmes iespējām Latvijā un pasaulē, darba tirgus tendencēm un uzdrīkstēšanos piepildīt savus drosmīgāko sapņus.

Atbildes uz galveno diskusijas jautājumu “Kāpēc ir vērts būt un dzīvot Latvijā?”, protams, bija dažādas, tomēr ikvienu no dalībniekiem vienoja domas par mūsu valsti – par Latviju. Diskusiju rezultāti guvuši plašu rezonansi vietējos plašsaziņas līdzekļos – novadu laikrakstos un televīzijas pārraidēs, pasākumu organizētāju mājaslapās, sociālajos tīklos un citās interneta vietnēs.

Radošajās darbnīcās un diskusijās visā Latvijā piedalījās 270 pedagogi un 282 jaunieši no vispārējās vidējās un profesionālās izglītības iestādēm, viesi un citi interesenti.

Paldies visiem radošo darbnīcu dalībniekiem, diskusiju viesiem, norises vietu organizatoriem par ieinteresētību, atsaucību, labajām domām un ierosinājumiem!

Priecāsimies, ja radošo darbnīcu dalībnieki ideju par šādām diskusijām aiznesīs un iedzīvinās savās skolās, un rosinām arī citu izglītības iestāžu skolēnus un pedagogus veidot līdzīgus pasākumus gan klases, gan skolas, gan arī vietējās pašvaldības mērogā. Tas varētu būt viens no labajiem darbiem pilsoniskas sabiedrības stiprināšanā un ceļā uz nākamo posmu.

Pirmsskolas izglītības pedagogiem diskusijas daļu aizstāja nodarbības par prezentāciju un citu uzskates līdzekļu veidošanu, materiālu atlasi 12 stundu kursu nodarbību plānošanai, kā arī atbildes uz jautājumiem un individuālās konsultācijas par kursu organizēšanu.

Pārējiem pedagogiem – tālākizglītotājiem līdzīgas nodarbības un konsultācijas plānotas 2018.gada 5.janvārī (kursu vadītājiem izglītības iestādes un pašvaldības līmenī) un 9.un 10.janvārī (kursu vadītājiem valsts līmenī).

Kursu programmas noslēgumā iecerēta 12 stundu kursu nodarbību vadīšana savas skolas pedagogiem 2018.gada pavasarī, par to saņemot atgriezenisko saiti no kolēģiem.

Pasākumu cikla “Pilsoniskās līdzdalības un labo darbu maratons” **otrajā posmā 2018.gadā** VISC sadarbībā ar pašvaldību izglītības pārvaldēm/izglītības speciālistiem, pirmsskolas, vispārējās izglītības, profesionālās izglītības un interešu izglītības iestādēm un, pieaicinot ekspertus no nevalstiskajām organizācijām, organizē Labo darbu festivālus piecos Latvijas reģionos.

Ieceres mērķis ir sekmēt bērnu un jauniešu piederību savai skolai, vietējai kopienai un valstij un veicināt viņu pilsonisko līdzdalību, patstāvību, atbildību un piedalīšanos Latvijas valsts simtgades svinēšanā un Latvijas valstiskuma stiprināšanā. Labo darbu festivālos vēlamies akcentēt un atbalstīt pašu bērnu un jauniešu iniciatīvas, dalīšanos idejās un pieredzētajā, darot labus darbus sev un citiem.

Labo darbu festivāli, kuru laikā tiek plānotas dažādas aktivitātes: ideju tirdziņi, radošās darbnīcas, diskusijas, tikšanās ar viedokļu līderiem, kopīgas aktivitātes u.c., notiek 2018.gada 9.maijā Jelgavā, 26.septembrī Madonā, 3.oktobrī Rīgā, 12.oktobrī Rēzeknē, 26.oktobrī Talsos. Bet līdz tam aicinām ikvienu izglītības iestādi un ikvienu tās skolēnu iesaistīties Labo darbu festivālu sagatavošanas procesā, jo tieši no skolu un skolēnu veikuma būs atkarīgs, cik interesanti un rosinoši būs Labo darbu festivāli.

Labie darbi veicami ne tikai atsevišķu pasākumu formātā (talkas, labdarības koncerti u.tml.), bet īpaša uzmanība pievēršama skolēnu līdzdalības aktivitātēm ikdienā, piemēram, mācību procesā, pašdisciplīnas jomā, savstarpējā saskarsmē, komunikācijā, skolēnu pašpārvaldes darba pilnveidē un popularizēšanā, darbojoties interneta vidē u.tml. Rosinām turpināt vai uzsākt tādas iniciatīvas un aktivitātes, kuras var kļūt par skaistu tradīciju un bagātināt skolas un tuvākās apkārtnes cilvēku dzīvi, sagādāt visiem pozitīvas emocijas un gandarījumu.

Sīkāka informācija par dalību Labo darbu festivālos atrodama pasākuma nolikumā <http://visc.gov.lv/audzināsana/pasakumi.shtml> un informatīvajā materiālā izglītības iestādēm “Kā Tu un Tava skola var iesaistīties “Pilsoniskās līdzdalības un labo darbu maratonā”?” http://visc.gov.lv/audzināsana/dokumenti/lv100_skolam_labie_darbi.pdf

*Valsts izglītības satura centra
Interēšu izglītības un audzināšanas darba nodaļas
speciāliste audzināšanas darbā Evija Pelša*

Diskusijas viesi Saldus bērnu un jaunatnes centrā. Uz jauniešu jautājumiem atbild Saldus novada p/a "Saldus TIKS centrs" tūrisma speciāliste Marta Kauliņa

Diskusijas dalībnieki Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikumā

Radošā darbnīca pedagogiem Priekuļu vidusskolā

Fotoizstāde Priekuļu vidusskolā "Kāpēc ir vērts būt un dzīvot Latvijā?"

Latgales novadu jaunieši Daugavpils Valsts ģimnāzijā gatavojas diskusijai

Latgales novadu jaunieši Daugavpils Valsts ģimnāzijā gatavojas diskusijai

*Kurzemes novada jaunieši uzdod jautājumus diskusijas viesiem
Saldus bērnu un jaunatnes centrā*